

**Det nya Vattensverige – och Europa:
Skogsbranschens syn**

Ingrid Haglind, Skogsindustrierna

KSLA 30 november 2011

Skogsindustrierna

- Bransch- och arbetsgivarorganisation för massa-, pappers- och den trämekaniska industrin
- Företräder drygt 50-tal massa- och papperstillverkare i ca 25 koncerner/företag, ca 140 sågverk i ca 70 koncerner/företag samt ägare till 7,5 Mha skogsmark (ca 30% av prod.skogsmark)
- Ska stärka företagens konkurrenskraft
- Arbetar med arbetsgivarefrågor, svensk och europeisk näringspolitik, marknadsfrågor för trämekaniska produkter, branschanalys och kommunikation

Svensk skogsindustri

- Exporterar 85 % av massa- och pappersproduktionen och 70 % av sågade trävaror
- 12 % av varuexporten (129 miljarder 2010)
- Skogsnäringen sysselsätter direkt ca 60 000 och totalt ca 200 000 (inkl indirekt sysselsatta)
- Står för 20 % av industrins investeringar

Skogsindustrin i Sverige

Massa- och
pappersbruk

Sågverk

Vattenanvändning vid tillverkning av massa, papper och sågade trävaror, 2009

- Intaget av råvatten ca 850 Mm³ per år – 99 % är ytvatten
- I princip allt råvatten används i massa- och pappersindustrin. Sågverken har huvudsakligen cirkulerande slutna system.
- I princip allt vatten återförs till vattendragen (~ 98%) efter rening. Av detta är ca 40 % icke processberört vatten, dvs kylvatten.

Skogsbrukets inverkan på vattenkvantitet och -kvalitet (IVL studie 2011)

- Skogsbruket har i allt väsentligt en positiv inverkan på vattentillgången - avrinningen begränsas och utjämnas över tiden.
- Skog förbrukar inte vatten utan den bidrar med vatten till systemet.
- Skogsbrukets inverkan på vattenkvaliteten i avrinningen från skogen är under normala förhållanden begränsad. Under vissa förhållanden kan skogsbruket påverka vattenkvaliteten lokalt och temporärt (försurning, frigörande av ämnen).

Skogsbranschens engagemang i nya Vattensverige, några exempel

- Deltagit i NVs referensgrupper för nya bedömningsgrunder 2003
- Bildat nätverk, besökt vattenmyndigheterna i alla distrikt 2004
- Utfört projekt om bedömningsgrunder tillsammans med NV 2005
- Årliga vattensamverkansmöten med berörda myndigheter
- Remissinstans
- Deltagit i prispolitikutredningen
- Deltagit i referensgruppen för avgiftssystem för kväve och fosfor
- Utarbetat körskadepolicy i skogsbruket
- Blå målklassning – vattenhänsyn i skogsbruket

Utmaning 1: Helhetssyn vid prövning

Dagens styrmedel

- Integrerat synsätt – helhetssyn
– optimalt miljöarbete totalt sett
- Bästa tillgängliga teknik, BAT,
baserad på EU-lagstiftning,
harmoniserad
- Individuell prövning med
hänsyn till lokalisering och
effekter i recipienten

Nya Vattensverige

- Vattenfrågor får eget fokus
baserat på åtgärdsprogram och
miljökvalitetsnormer.
Branschkompetens krävs.
- Åtaganden kopplade till BSAP
och Marina direktivet
- Kommande strategi från
Miljömålsberedningen
- Recipientundersökningar och
miljöövervakning – vem gör vad?

Utmaning 2: Styrmedel i skogsbruket

Dagens styrmedel

- Skogsvårdslagen
- Utbildning och rådgivning, t ex om körskador
- FSC/PEFC-certifiering innefattar vattenhänsyn
- Blå måklassning – vattenhänsyn i skogsbruket

Nya Vattensverige

- Ny paragraf i Skogsvårdslagen, ”Med bibehållen eller förbättrad vattenkvalitet bör avses sådana fall där de av vattenmyndigheterna fastställda miljökvalitetsnormerna följs.”
- Osäkerhet om hur åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer kommer att tillämpas

Utmaning 3: Statusklassningen – är den rättssäker?

- Osäkra bedömningsgrunder och referenspunkter, brister i dataunderlag. Klassning baseras på modelleringar i mycket hög grad.
- Verksamhetsutövare har lång erfarenhet av recipientstudier, som inte tagits till vara överallt
- Vattenförekomster – för små och många?
- Komplicerade underlag – svårt för berörda att förstå och ifrågasätta

Utmaning 4: Miljökvalitetsnormer – tolkning och tillämpning

- Gränsvärdesnormer, målsättningsnormer och annan typ av normer. Osäker tolkning innan praxis har utarbetats.
- Tillämpningsvägledning är inte tydliga och harmoniserade - ger utrymme för olika tolkningar.
- "Icke-försämringskravet" – vad innebär det i praktiken?
- Begreppet "Blandningszon" inte infört i svensk lagstiftning – ger möjlighet att ha lägre krav i närheten till utsläppspunkt. Infört i Finland och utreds i Norge.
- Oro för att Sverige har strängare tolkning än konkurrerande länder.

Utmaning 5: Åtgärdsprogram – hur kommer det att användas?

- Kritik från flera håll för att vara diffusa och för att definierade åtgärder saknas.
- Konsekvens- och kostnadseffektivitetsanalyser behöver göras tidigt i processen så att åtgärder görs på rätt ställe.
- Vattenråd, vattenvårdsförbund och verksamhetsutövare bör involveras för att få gott resultat.
- En korrekt och säker kunskap om utsläppskällors bidrag är viktig för att få acceptans vid bördefördelning.

Utmaning 6: Många åtaganden och aktörer kräver god samordning (Ökad byråkrati?)

- Vattenförvaltningen
 - BSAP
 - Marina direktivet
 - Östersjöstrategin
 - Nationella miljömålen och strategin på vattenområdet
 - Skogsvårdslagen
 - HaV
 - Vattenmyndigheterna
 - Naturvårdsverket
 - Skogsstyrelsen
 - SGU
 - Länsstyrelser
 - Kommuner
-

Utmaning 7: Prispolitik och avgifts/handelssystem

- Enligt prispolitikutredningen 2010 (reg.uppdrag) följer Sverige art.9 i vattendirektivet. Kommissionen är tveksam till Sveriges tolkning.
- Enligt utredningen om avgiftssystem för kväve och fosfor 2010 (reg.uppdrag till NV): Ett avgiftssystem med möjlighet till handel skulle kunna vara ett kostnadseffektivt styrmedel för att klara åtagandena i BSAP.

Forts utmaning 7: Skogsbranschens syn på prispolitik och avgiftssystem

- Individuell tillståndsprovning utgående från bästa teknik (BAT) är ett effektivt styrmedel
- Dubbla styrmedel – marginell effekt men byråkratiskt, komplicerat och dyrt
- Åtgärder bör utföras där det är mest kostnadseffektivt
- Massa- och pappersindustrin verkar på en global marknad, ökade produktionskostnader kan inte överföras till kund. Risk för snedvriden konkurrens.

Sammanfattning och slutsatser om det nya Vattensverige

- Det blir bättre vattenmiljö i Europa men tveksamt i Sverige. Vi har god tillgång på vatten av god kvalitet jämfört med andra EU-länder
- Kunskapen om vattenmiljön ökar
- Suboptimal miljövård? Risk att helhetsperspektivet går förlorat – det beror på hur praxis utvecklas i prövningsprocessen och om nya styrmedel införs
- Större byråkrati? Mätning, övervakning, omprövning, rapportering
- Dyrt – vem betalar?
- Samverkan ger möjligheter, men ställer stora krav på intressenter (myndigheter och vattenanvändare) både nationellt och internationellt, t ex runt Östersjön